

VIKUSKIFTI

13. JULI 2018

Oddagrein
Eiríkur Lindenskov
ábyrgdarblaðstjóri

Ymsar eru avbjóðingarnar

Heimsmeistaraskap í fótbólti, Trump-ákætur og valfepur

Tað stendur á gomlum nøglum nógvastaðni út í heimi í hesum døgum. Í Russlandi eru tvær tjóðir eftir at berjast um heimsmeistar- aheitið í fótbólti, eftir at Ongland varð tveitt úr kappingini fyrrakvøldið. Landið, sum ikki vil Evropa meira í ES høpi, megnaði heldur ikki hesaferð at gerast heimsmeistari, hóast Onglandi er landið, sum uppfannfótbóltin – og hóast landið ikki hevur vunnið heims- meistaraveitið síðani 1966.

Hvussu leikur fer – og um smátjóðin Kroatia við sínum fýra milliónum íbúgvum megnar at knógva stórveldinum Fraklandi, frætta vit sunnudagin.

Men umframt fótbóltin, so hevur eisini hernaðarsamgongan NATO hildið toppfund

í hesum døgum. Amerikanski forsetin, Donald Trump, hevur langað til, bæði til høggu og vinstru, tí at hini NATO-londini eftir hansara tykki ikki rinda nóg mikið til stóra hernaðarfelagsskapin.

Amerikanski forsetin førir seg fram sum ein filur í einum postalínshandli. Flestu stjórnarleiðarar í Evropa munnu vera á einum máli um, at amerikanski forsetin er sum ein gekkur, sum í flestu førum handlar uttan at hugsa. Hann er ikki ein typiskur politikari, sum verður stýrdur av spinn- doktorum og meiningskanningum. Hann sigur tað, hann hugsar, ella heldur at hann hugsar.

Hvorom alting er, so er hann demokrat- iskt valdi forsetin í USA, so har vendst ikki aftur. Í Føroyum ber eisini til at klandrast um NATO. Trupulleikin er eitt sindur

øðrvísi. Vit vita ikki ordiliga, hví okkum ikki dámar NATO, men eftir sum at tað er nakað, sum danir hava trokað inn á okkum, so man okkurt ringt vera í tí, hugsa kanska nøkur.

At ein NATO-venjing hevur verið í føroyskum sjógvi er eisini ein trupulleiki. Føroyskir myndugleikar vistu einki. Uttanríkisráðharri okkara er ikki kunnaður, og annar fólkatingsmaðurin vil eisini hava greið boð frá stjórnini, sum kanska heldur einki visti.

Her á klettunum verður tosað um lög- tingsval. Bara eitt ár er eftir av valskeiðnum. Hóast leysaøgur um val tykjast í so ótøkilig- ar, so nærkast valið við rúkandi ferð.

Um val verður í ótíð, so er tað tí, at ósemja er innanhýsis í samgonguni. Tá er spurningurin um eina alternativa samgongu eisini viðkomandi.

RINGVEGUR/HVÍTANESVEGUR Gongur betur nú

Ferðsluljósini við Hvítanesvegin og Eystara Ring- veg hava nú verið virkin nakrar vikur. Býráðið í Havn skivur, at arbeiðt hevur stóðugt verið við at gera tillagingar, sum kunna fáa ferðsluna at glíða enn betur, og at stytta um bíðitíðirnar í bilrøðunum.

– Eygleiðingarnar vísa, at ferðslan nú glíður rættiliga væl í sjálvum vegamótinum. Nakað av trupulleikum hava verið við longum bilrøðum á Eystara Ringvegi á teininum yviri við Strond í seinnapartsmeldrinum. Her hava bíðirøðirnar strekt seg heilt yvir til Hoyvíkssvein, so ferðslan har eisini hevur verið tarnað. Roynt hevur nú verið at leingja tíðarskeiðið, har hesi fáa grønt ljós. Eisini er uppmerkingin á Eystara Ringvegi, á teininum frá rundkoyringini á Hálsi oman móti ferðsluljósunum, broytt, so at tvíeilda bilrøðin á hesum teini nú er meira enn tvífalt so long.

– Nú hava bilførarar eisini havt stundir at venja seg við skipanina, og ferðslan í vegamóti- num gongur nakað betur. Men so vítt møguligt verða tillagingar gjørdar so hvørt tørvur er. Tá økið er liðugtgjørt vera tvíeildar bíðirøðir í allar ferðslurætn- ingar, og tá verða sjálvi sporini bæði breiðari og longri.

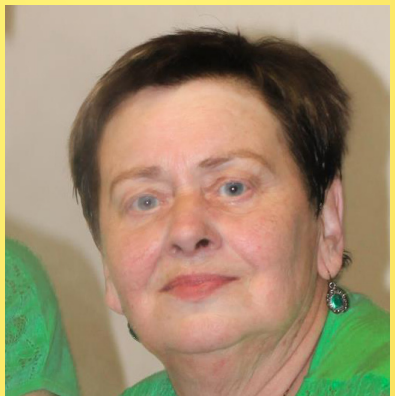

Í blaðnum...

Hanna: Misti bæði mammu og pápa

Síðsøga síða 26-27

Minningarorð um Christinu Joensen

síða 15

Munurin ímillum rík og fátøk í Føroyum veksur

Hesi seinastu árin er munurin mill- um rík og fátøk í Føroyum øktur eitt sindur

Tað staðfestur Hagstovan í eini nýggjari upp- gerð yvir stættarmunin í Føroyum.

Í hesum arbeiði hevur Hagstovan gjørt stóðuna upp eftir altjóða leisti, soleiðis at Fø- oyar kunnu samanberast við onnur lond.

Tískil hevur hagstovan bæði roknað seg fram til Gini-talið fyri Føroyar og tað, tey kalla fimtapartslutfall.

Í hesum útrokningunum brúkar Hagstovan javnvirðisinntøkuna hjá fólki. Í stuttum er tað inntøkan, eitt húski hevur eftir til nýtslu, tá ið skatturin er goldin. Inntøkan hjá húskinum sigur meiri um, teir nýtslumøguleikar eitt húski hevur, enn inntøkan hjá tí einstaka. Eitt stórt húski má hava størri inntøku tilsamans enn eitt lítið húski, tí tað kostar meiri at upphalda einum stórum húski. Men samstundis eru eisini fyrimunir í einum stórum húski, tí eitt húski við fimm fólki skal ikki rinda olju, streym, hvítvørur, og annað, fimm ferðir.

Tá ið fimtapartslutfallið verður roknað út, verða borgararnir býttir í fimm líka stórar partar eftir javnvirðisinntøkuni. Síðani verður roknað út, hvussu stóran part av javnvirðis- inntøkuni ríkasti fimtiparturin ræður yvir samanborðið við tann fátækasta fimtipartin.

Í 2016 var tann ríkasti fimtiparturin í Fø- royum, 3,1 ferðir ríkari enn fátækasti fimtipart- urin. Hetta talið hevur verið rættiliga stóðugt seinastu árin, tí tað er vaksið 0,4 síðani 2009,

tá ið tað varð roknað út á fyrsta sinni og tá var tað 2,7.

Gini - talið er eitt annað mál fyri, hvussu javnvirðisinntøkurnar í samfelagnum eru býttar. Hava øll líka stóra inntøku, er gini-talið null, og hevur eitt húski alla inntøkuna er talið 100. Í Føroyum var gini-talið 22,8 í 2016, men tað er vaksið javnt og samt síðani í 2009, tí tá var tað 19,3.

Hagstovan sigur, at bæði tá ið fimtaparts- lutfallið og gini-talið verður roknað út, hava Føroyar í tí lægsta endanum, samanborðið verður við okkara grannalond. Og tað ger samstundis Føroya til tað landið í heiminum, har eina minst munur er á teimum ríkastu og teimum fátækastu.

Talið í Føroyum er umleið tað sama sum í Íslandi, men Danmark er tað landið, har mun- urin ímillum rík og fátøk er størstur, har var gini-talið 28,9 í 2016 og fimtapartslutfallið var 4,5.

Samanumtikið er tað soleiðis, at jú longri ein flytur seg burtur frá noðurlondunum, jú hægri verður ójavnin, sigur Hagstovan.

Sosialurin

Tel. 341800
www.sosialurin.fo

Ábyrgdarblaðstjóri:
Eiríkur Lindenskov
eirikur@sosialurin.fo

Blaðstjóri:
Barbara Holm
barbara@sosialurin.fo

Fyrítaksstjóri
Jonhard Hammer
jonhard@sosialurin.fo

Marknaðardeild
lysing@sosialurin.fo

Stovnaður: 1927
Prent: Prentmiðstöðin